

Výlety k chatám a chalupám slavných českých herců

Radek Laudin

Chalupáři

stříbrného plátna

Jaroslav Marvan | Miloš Kopecký | Rudolf Hrušínský | Josef Kemr | Jiřina Jirásková
a Zdeněk Podskalský | Jan Werich | Helena Růžičková | Svatopluk Beneš, Martin Růžek
a Karel Augusta | Miroslav Horníček | Vladimír Menšík | Vlastimil Brodský |
Petr Haničinec | Jiří Sovák | Jiřina Šejbalová | Josef Vinklár | Radovan Lukavský |
František Kreuzmann a Jan Pivec | Oldřich Nový | Libuše Pospíšilová | Ladislav Pešek

Radek Laudin

CHALUPÁŘI STŘÍBRNÉHO PLÁTNA

*Výlety k chatám a chalupám
slavných českých herců*

Radek Laudin

**CHALUPÁŘI
STŘÍBRNÉHO
PLÁTNA**

*Výlety k chatám a chalupám
slavných českých herců*

© Radek Laudin, 2014

Editor © Josef Pepson Snětivý, 2014

Photographs © ČTK/Jan Kuděla, Josef Louda, Martin Štěrba;
Radek Laudin, Vladimír Štěpánský, archiv města Planá nad Lužnicí,
archiv Hany Veselé, archiv obce Kuklík, 2014

Cover & Layout © Nakladatelství ČAS, Alena Laňková, 2014

© Nakladatelství ČAS, www.nakladatelstvicas.cz, 2014

ISBN 978-80-7475-045-8

Jaroslav Marvan

**Výšice,
okres Strakonice,
Jihočeský kraj**

Jaroslav Marvan jezdíval v mladších letech odpočívat do Záchlumí pod Orlickými horami nedaleko Žamberka. Později si pořídil chalupu v jihočeské obci Výšice poblíž Blatné. To je vesnice krásně posazená mezi okolními lesy. V obci dodnes žijí hercovi vzdálení příbuzní.

Marvan odmítal rekreaci v lázních, kde by ho při korzování poznávaly spousty lidí. Chtěl mít nerušený klid ve schovaných a prostých českých koutech.

V Záchlumí si každý rok pronajímal místnosti na statku. „Sedlák s námi počítal, jako bychom patřili k jeho rodině. Potom však nedaleko otevřeli lom. Kolem jezdil nákladák za nákladákem, a bylo po klidu,“ popsal he-

rec v knížce Jiřího Tvrzníka Jaroslav Marvan vypravuje. Knižní vzpomínky vyšly v roce 1975.

Začal tedy hledat nové místo, kam by mohl jezdit nerušeně odpočívat.

Do chalupy na samém konci Výšic se dostal díky náhodě. Za vším byl jeho strýc Antonín. Ten do jihočeské vesničky zamířil v souvislosti s koncem první světové války, v níž byl zraněn. A snažil se také v obci hrát se sousedy divadlo. Marvan jednou zamířil za strýcem se svou maminkou. Bylo to v zimě. Do Prahy se pak vraceli s pořádnou výslužkou. A také se strachem, aby je nechytily četníci a jídlo jim nezabavili. Bylo to vůbec poprvé, co zavítal do Výšic.

Strýce ve vesnici navštěvoval i v době, kdy už byl slavný. Stále ještě tam ale neměl chalupu. V té době jezdil svým prvním autem, což byla Zetka. Strýc byl vozem tak okouzlen, že při Marvanově návratu jel vždy kus cesty s ním. Jen pro čistou radost ze svezení. Zpátky do Výšic pak šlapal Antonín několik kilometrů pěšky. Přesto šťastný. A Jaroslav Marvan si nakonec jeden domek na úplném konci Výšic přece jen vybral.

Před ním v něm bydlela sama starší paní, která neměla děti, a tak chalupu neměl kdo zdědit. Stavení proto převzala obec a udělala z něj slepičárnu. Slepice byly uvnitř a chodily i v kuchyni po peci. Pět let tam nikdo nebydlel, než chalupu koupil Marvan. Když pak stavení opravovali řemeslníci, přivedli ho jednou málem

do mdlob. Při rekonstrukci střechy totiž zapomněli na komín. Filmová hvězda, proslulá svou pečlivou prací a přesností, nemohla uvěřit, že je takový šlendrián vůbec možný. Rekonstrukce se protáhla. A z bývalého chléva vznikla při opravách útulná místnost, které Marvan říkal „trucovna“.

Když bylo hotovo, začal si nový majitel užívat klidu. Někdy jezdil přímo z Výšic pracovat, třeba když v nedaleké Blatné točil Šíleně smutnou princeznu. Tuto roli se učil právě ve své „trucovně“. Filmaři mu ale prý krátili diety, když dojížděl ze své blízké chalupy.

„Tenkrát v létě jsem ho stříhala, chtěl to hodně nakrátko. Ale paní Marvanová mi tiše řekla, že to v roli krále nemá mít,“ zavzpomínala Mirka Hrubcová, která herci dělala letní kadeřnici. A ještě více než třicet let po hercově smrti se doma ve Výšicích setkává s tím, že se lidé ptají, kde vlastně měl chalupu.

Roli druhého krále v Šíleně smutné princezně s ním měl původně hrát Rudolf Deyl mladší. Několikrát se tehdy setkali i na chalupě ve Výšicích. Byla to ale jejich poslední společná práce a přátelsky strávené chvíle. Deyl byl už hodně nemocný a krátce nato zemřel. Roli po něm převzal Bohuš Záhorský.

Marvan ale zažil ve Výšicích i humorné momenty. Jeden takový popsal v memoárové knize Nejen o sobě, kterou podle jeho vyprávění napsal Petr Hořec. Poblíž jeho chalupy byl amplion. Z něho mluvil v létě muž,

který organizoval práci družstevníkům. Vzkazoval jim rozšafně rozhlasem, kde a kdy mají pracovat. A své výzvy uváděl v horkém počasí písni Vánoce, Vánoce přicházejí. Když ale družstevníci brali jeho výzvy na lehkou váhu a na pole nepřišli, ozývalo se z amplionu: „No tak sakra lidi, kde jste?“

Marvan se při poslechu úžasně bavil.

V okolí Výšic se samozřejmě brzy rozkřiklo, že tam má chalupu slavný herec. V obci se traduje, jak rád sedával na dvorku zády k cestě, aby stále nemusel někomu odpovídat na pozdrav a dávat se s ním do řeči. Seděl jen tak v županu, uvelebený v proutěném křesle. Nohy míval v lavoru. Kolem sebe si rozvěsil mucholapky, aby tak čelil dotěrnému hmyzu.

Jednou se ale neubráníl včelám. Poštípanou hlavu si pak obkládal ručníkem zrovna ve chvíli, kdy měl odjet na natáčení. Soused následně přemístil včelín, což herce potěšilo.

Jindy si zase četl u otevřeného okna a nepozorován slyšel, jak kolemjdoucí komentují stav jeho chalupy. A to se kolikrát opravdu bavil. Třeba když manželé debatovali o tom, jak drahé vybavení asi má v tak skromně vypadajícím domečku. Přitom tam neměl ani ledničku. Když něco potřeboval uložit do chladu, zašel k rodině Mirky Hrubcové. Tam mu ochotně vyšli vstříc.

Do Výšic jezdil v šedesátých letech vozem značky Simca. „Jednou jsem s ním jela autem ze sousedního

Kožlí. Uprostřed kopce náhle zastavil a nemohl se znovu rozjet. A tak couval zpátky dolů až do Kožlí na náves. Tam se znovu rozjel. Bála jsem se při couvání, že spadneme do strouhy, ale dokázal to. Celou tu situaci zvládl s naprostým klidem,“ popsala zážitek Mirka Hrubcová.

A taky si pamatuje, jak měli Marvanovi v chalupě kůže z medvědů. Herec nesnášel skleněné oči v jejich hlavách. Vždy je vydloubl a schoval do hrnečku. Jeho paní se ho pak ptala: „Jari, kde jsou ta očička?“ A nasadila je zpátky. Marvan tak musel znovu snášet jejich skleněný pohled.

Ve Výšicích se v roce 1971 částečně natáčel stříhový dokument *Sólo pro Jaroslava Marvana*. Vznikl u příležitosti umělcových sedmdesátin. Je v něm také scéna, kdy mu hrají muzikanti a on stojí před chalupou u vánočního stromku. Jeden z místních, Petr Česka, kterého si jako dítě herec oblíbil, je dodnes pyšný na to, že se v dokumentu jako malý objevil.

Výšice jsou i v současnosti jako stvořené k nerušené relaxaci. Stylová zvonička se dnes už používá jen ve smutných chvílích, když někdo v obci zemře. Jistě někdo rozhoupal zvon i v květnu roku 1974, kdy Jaroslav Marvan podlehl těžké nemoci.

Zrekonstruovaný domek s číslem 28 současní majitelé na jaře 2014 pronajímali za tři tisíce pět set korun na víkend a osm tisíc korun za týden. Stavení na úplném konci vesnice opravdu nabízí klid. „Chalupa s kachlový-

mi kamny se nachází nedaleko Orlické přehrady. Kousek od ní vede cyklostezka. Stavení je vhodné také pro rodiny s dětmi - má velkou zahradu. Koupání a rybolov je možný v nedalekém vlastním rybníku,“ stálo v nabídce.

Výšice patří pod nedalekou obec Myštice. Jejich název se postupně vyvíjel. Dříve se toto místo nazývalo třeba Vajšlovice, Vajšice a Vejšice. Dnes tuto vísku, posazenou mezi lesy, trvale obývá kolem dvaceti obyvatel.

Jak se tam dostat: Výšice leží jedenáct kilometrů od Blatné. Odbočuje se za obcí Myštice směrem na Kožlí a Výšice. Do obce vede cesta i z pět kilometrů vzdáleného města Mirovice. Jede se přes Lučkovice. Zrekonstruovaný domek s číslem 28, kam jezdil Jaroslav Marvan, stojí na úplném konci vesnice.

Co je v okolí: V Blatné na vodním zámku se natáčela pohádka Šíleně smutná princezna. Jaroslav Marvan to tam měl jako představitel krále z chalupy opravdu blízko. Filmaři v této pohádce spojili záběry Blatné a slovenského zámku Bojnice.

Co je ještě v okolí: V pět kilometrů vzdálených Miroticích stojí památník malíře Mikoláše Alše v jeho rodném domě. Je v něm umístěna i expozice loutkáře Matěje Kopeckého. Otevřeno je od dubna do října kromě pondělí.

Miloš Kopecký

**Křemže,
okres Český Krumlov,
Jihočeský kraj**

Červený mlýn, stojící o samotě, byl místem, kde se ve čtyřicátých letech odehrála rodinná tragédie. O zhruba dvě desetiletí později koupil stavbu na břehu Křemežského potoka herec Miloš Kopecký. Jižní Čechy miloval.

Tragédii ze čtyřicátých let dnes připomíná u polní cesty nedaleko mlýna kříž a pamětní kámen. Samotu tehdy obývala rodina se čtyřmi dětmi. Jedné noci otec vstal, rozsekl své ženě hlavu sekerou a zabil i jedno ze svých dětí. Pak se oběsil. Tak ho našli lidé, kteří se do mlýna seběhli. Ostatní děti z rodiny utekly do okolí. Podle lidí ze sousedství vrah neunesl fakt, že jeho druhá manželka měla psychické problémy. Červený mlýn byl pak dlouho

prázdný. Svůj název ovšem nezískal kvůli krvavé tragédii, ale proto, že se v jeho blízkosti kdysi těžila načervenalá hlína.

Miloš Kopecký trávil dovolenou v jižních Čech už v padesátých letech. Byl šťastný, když mohl pomáhat zemědělcům. Obracel seno, jezdil na plně naložených fúrách, pásal krávy. Konkrétně do Červeného mlýna začal jezdit ve druhé polovině šedesátých let. Přátelil se s kře-
mežským lékařem Alešem Hartmanem. Ten byl u toho, když si herec bral na radnici v Křemži svou čtvrtou ženu, tanečnici Janu Křečkovou.

„V létě roku 1966 jsme odjeli na dovolenou do jižních Čech a Milda říká: ‚Co kdybychom se vzali tady?‘ Neměla jsem potřebná lejstra ani šaty, ale on mě přemlouval: ‚Když se budeme brát na Staroměstské radnici, to bude jízlivých řečí...‘ A tak nás oddali v Křemži na národním výboru - pionýrky tam recitovaly, ale ani nevím co, protože jsem z nich dostala záchvat smíchu,“ vzpomínala později Kopeckého žena v Magazínu MF DNES.

Letní svatební hostina byla na zahradě zdravotního střediska, kde Hartmanovi bydleli. Všichni uvolněně polehávali na dekách, pod okny hrála muzika. Herec ještě toho dne poslal telegram nic netušícím rodičům své milované: „Tak právě před chvílí, v 10.00, bylo v Křemži dílo dokonáno, děkuji za dceru, zdá se býti dobrá.“ Svatebčané se pak šli koupat k místnímu rybníku. Ko-

pečtí tam později mířili - již jako rodiče - za osvěžením i s malou dcerkou.

Právě lékař Hartman Kopeckému doporučil ke koupí Červený mlýn. Ten leží blízko obce Chlumeček, která je součástí Křemže. K sídlu se jde polní cestou mezi dvěma ohrazenými výběhy koní. Je to odbočka doleva ze silnice z Chlumečku směrem na Brloh. Cesta k Červenému mlýnu pokračuje po louce kolem malého dřevěného srubu (po pravé straně).

Při pohledu na okolní zalesněné vrchy a při poslechu šumění potoka vedle mlýna se dá snadno pochopit, proč měl herec toto odlehlé místo rád. Na duchy prý nevěřil, a tak mu nevadilo, co se tu kdysi odehrálo. V okamžiku koupě ale podle sousedů o dvojnásobné vraždě nevěděl. Za stavbu na samotě prý tehdy dal čtyřicet tisíc korun. A na sousedním potoce si s pomocí místního řemeslníka vytvořil malou přehrádku, aby se mohl koupat v tekoucí vodě mezi pstruhy.

V okolí Červeného mlýna dodnes žijí lidé, kteří si na Kopeckého pamatují. „Jednou v neděli mi jeho tchán řekl, že všichni odjíždějí. Ať si prý u mlýna v pondělí posečeme vysokou trávu, že tam nikdo nebude. V pondělí jsme vyrazili s károu a kosou. Jenže u mlýna jsme uslyšeli vrčet sekačku na trávu. Sekala tam krásná osmnáctiletá dívka v bikinách. Najednou vyšel Kopecký ze dveří a zakřičel na nás: ‚Co chcete?!‘ Tak jsme se rychle otočili a mazali zpátky. Pak jsme se dozvěděli, že on

v neděli odvezl rodinu do Prahy a v pondělí se do mlýna vrátil s tou krasavicí,“ zavzpomínal s úsměvem jeden ze sousedů.

Vztah Miloše Kopeckého k ženám byl pověstný. „Já jsem byla ráda, když k nám někdy přijely na mlejn. Brala jsem je jako kamarádky. S Annou jsme hrály šachy, s Dagmarou badminton,“ zavzpomínala kdysi v Magazínu MF DNES dcera vynikajícího herce. A její maminka ve stejném společném rozhovoru doplnila: „Mně taky nevadily, aspoň si Bára měla s kým hrát.“

Miloš Kopecký trpěl depresemi a mlýn byl jedním z míst, kde těžké chvíle překonával. Jeho lékařem byl psychiatr Cyril Höschl. „K dámám býval nonšalantní, zároveň ale míval až infantilní představy o tom, co je pravá slast. ‚Doktore,‘ řekl mi jednou, ‚až se z toho vyhrabu, pojedem ke mně na mlýn do Křemže, já objednáám baletky z Národního, vytáhneme si dvě křesla, zapálíme tlustý kubánský doutníky, otevřem lahev whisky a ty holky budou proti nám vyhazovat nohama.‘“ Baletek v Křemži se Höschl nikdy nedočkal. „Nicméně už ta představa stála za to,“ dodal lékař kdysi v MF DNES.

Kopecký také během letních pobytů v Křemži rád četl, a hlavně psal. Měl na to speciální stolek, který si zabudoval na zahradě. V jednom ze svých dopisů uvedl: „Seděl jsem na mezi nahoře nad mlejnem, neviděn, nepozorován, a tu vidím, asi tak čtyřicet metrů ode mne jde mladá holka. To je krása, krásná mladá holka. Víc

už není. A tu na mne padla taková lítost (tak by to řekl Karel Poláček), že tohle vše se mne už netýká, že jsem se sám dojal.“

Známý herec byl tehdy magnetem pro lidi z okolí. Chtěli Kopeckého vidět, proto ve velkém počtu korzovali v blízkosti mlýna. To se však herci nelíbilo. A tak se třeba jednou stalo, že stáhl kalhoty a ukázal zvědavcům u mlýna své holé pozadí.

Lásku k jižním Čechám si ale vzít nenechal. Ještě v roce 1990 se zúčastnil s manželkou předvolební akce na hřišti u školy v Křemži, dokonce vystoupil s krátkým projevem na vlečňáku. S jeho psem ochutnali i volební guláš a diskutoval s místními nejen o porevoluční situaci. Po jeho smrti v roce 1996 rodina mlýn prodala. Když vdova po Miloši Kopeckém přebírala peníze od kupce, prý plakala.

Jak se tam dostat: Z centra Českých Budějovic je to k bývalému letnímu sídlu Miloše Kopeckého po silnici devatenáct kilometrů. Z Českého Krumlova měří trasa osmnáct kilometrů. Červený mlýn leží blízko obce Chlumeček, která je součástí Křemže. K sídlu se jde po polní cestě mezi dvěma ohrazenými výběhy koní. Je to odbočka doleva ze silnice z Chlumečku směrem na Brloh. Cesta k Červenému mlýnu pokračuje po louce kolem malého dřevěného srubu (po pravé straně).

Co je v okolí: Čtyři kilometry od Křemže je obec Třísov. Blízko ní je zřícenina hradu Dívčí Kámen. Rozlehlé sídlo kdysi stálo na vysokém skalnatém návrší, obtékaném Křemežským potokem, který se pod hradem vlévá do Vltavy. V současné době patří Dívčí Kámen k největším hradním zříceninám v Čechách.

Co je ještě v okolí: Osmnáct kilometrů od mlýna je Český Krumlov. Jedno z nejkrásnějších českých měst s hradem a zámek se dostalo na seznam UNESCO.

Rudolf Hrušínský

Ta chata má romantickou historii. Stojí na louce u řeky, kde herec Rudolf Hrušínský v létě roku 1945 poprvé políbil svou budoucí ženu. Oba pak jezdili celý život do Plané nad Lužnicí odpočívat. Měli to tam moc rádi.

„Vidím to jako dnes, bylo 18. srpna 1945 a ochotníci hráli v Plané nad Lužnicí Maryšu,“ vzpomínala kdysi Eva Hrušínská na seznámení se svým budoucím manželem. „Rudolfův otec hrál Vávru a Rudolf Francka, a ten den jsme se seznámili. A zakrátko nato jsme se rozhodli, že se vezmeme.“ Svatba byla o Vánocích téhož roku a příští podzim se novomanželům narodil syn – Rudolf,

v pořadí třetí, kterého v posledních letech hodně zaměstnává natáčení seriálu Ulice.

Když se manželé Hrušíňští pár let po válce dozvěděli, že je místo jejich milostného vzplanutí na prodej, neváhali. Pozemek koupili a postavili si na něm chatu. Rudolf Hrušínský byl už v té době velmi známý umělec. Měl za sebou řadu povedených filmů, třeba Neviděli jste Bobíka? nebo Pancho se žení. Tento snímek i režíroval.

Chata Hrušínských dodnes stojí jen několik minut chůze od centra města proti proudu řeky. Je to příjemná procházka po pěšině na pravém břehu.

V květnu roku 2013 ale nebyl na chatu pěkný pohled. Pozemek zarostlý vysokou trávou ohraničoval polorozpadlý plot. Poničené bylo i molo, na kterém Rudolf Hrušínský chytával ryby. Podle místních patřila v té době chata ještě potomkům slavného představitele filmového Švejka. Jelikož ale přestala ve městě fungovat galerie, kterou provozoval Rudolf Hrušínský mladší, spekulovalo se o možném prodeji hercovy chaty.

Že stojí rekreační sídlo v atraktivním území, o tom svědčí i cedule stojící opodál. Je na ní psáno, že tato oblast je evropsky významnou lokalitou.

Na Rudolfa Hrušínského staršího si mnozí obyvatelé Plané dodnes pamatují.

„Můj otec byl pekař a paní Hrušínská za ním vždycky ráno přišla. Chtěla celý první plech rohlíků. Táta pekl takové ty krásné mastňáky. Paní říkala, že Rudla si jich

dá vždycky ráno pět ke kafi,“ zavzpomínal jeden z místních penzistů.

„On vždycky chytal ryby a lidi na lodičkách ho zdravili. Čudly jsme v řece chytali i my jako kluci, to k životu v Plané zkrátka patří,“ dodal muž.

Za Rudolfem Hrušínským jezdili na chatu k Lužnici i jeho známí kolegové. Třeba Bronislav Poloczek.

„Zažil jsem s ním spoustu krásných chvil. Nejkrásnější a zároveň nejsmutnější se udála při mé poslední návštěvě v Plané nad Lužnicí. Byl slunný podvečer, osaměli jsme na zápraží jeho chaty. Strašně ho bolely nohy, měl je ponořené v lavoru s vodou. V tu chvíli mi pootevřel dveře do své herecké kuchyně. Rádi jsme spolu mlčeli, ale tehdy začal tiše vyprávět o svém řemesle, o všech těch finesách, které nejsou na povrchu vidět, ale ve svém souhrnu dávají onu jedinečnost herectví, jeho osobnosti. Řekl jsem: ‚Sepiš to, vydej to.‘ Smutně se na mě podíval a pronesl: ‚Pro koho?‘ Zůstane mi záhadou, proč mi to vyprávěl, ale bylo to úchvatné. Žel naposledy,“ popsal Poloczek před lety v Květech.

Rudolf Hrušínský učil odmalička rybařit i své syny. Zejména Rudolf mladší vášeň podědil se vším všudy. Přímo před chatou jim brali kapři, líni, štiky a velcí okouni. Paní Hrušínská jim chystala těsto pro ryby, do kterého přidávala anýz. Krásně pak vonělo a chutnalo i její vnučce, která si potají uždibovala. Kuchání ryb ovšem manželka mimořádného herce neměla příliš v lásce.

Když ale ryby háčky mójely, nevadilo to. Rudolf říkával svému synovi, že není důležité něco chytit, protože je to pro ně stejně krásně prožité odpoledne.

Do Plané jednou zajel i herec a později poslanec Vítězslav Jandák. Bylo to v době, kdy s Hrušínským točili film *Dým bramborové natě*. „Jednou jsme seděli u nich na chatě. Jindy jsem měl přinést Rudolfovi vodku. Řekl jsem mu, že nesmí, že má cukrovku a je po infarktu. On na to, že je to stejné, jako by se hrála *Prodaná nevěsta bez Mařenky*,“ zavzpomínal Jandák před časem v *Deníku*.

Na chatě u Hrušínských se roky dodržovaly pravidelné rituály. První sobotu o letních prázdninách tam vždycky pekli sele, což si pravidelně nenechalo ujít hodně kamarádů. A pak také členové velké rodiny vozili do Plané lahvičky se slanou vodou pokaždé, když se dostali někam k moři. Obsah pak vylili do rybníčku neda-leko chaty a vyprávěli, jak se na cestách měli.

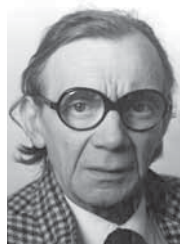
Když Rudolf Hrušínský v roce 1994 zemřel, řekl jeho kolega z Národního divadla Josef Vinklář redaktorovi Rudého práva: „Odešel jeden z největších bardů českého herectví. Je to líto všem. Určitě nejvíce jeho blízkým, ale jistě také divákům, hercům, kolegům. Je to jistě líto i jeho milované řece Lužnici a smrkům a jedlím, na které se tak rád díval ve vzácných chvílích odpočívání na svém místě, kde byl tak rád, ve své Plané nad Lužnicí.“

Jak se tam dostat: Planá nad Lužnicí je vzdálena osm kilometrů od centra Tábora a jedenáct kilometrů od Soběslavi. Chata Hrušínských dodnes stojí jen několik minut chůze od centra Plané nad Lužnicí proti proudu řeky, po pěšině na pravém břehu.

Co je v okolí: Šestadvacet kilometrů od Plané leží Veselí nad Lužnicí, kde Rudolf Hrušínský natáčel v roce 1967 film *Rozmarné léto*. Dojžděl tam ze své chaty. Filmová plovárna tehdy stála asi kilometr po proudu Lužnice od veselského náměstí. Jde o soutok Lužnice a Blatského potoka.

Co je ještě v okolí: Housův mlýn v osm kilometrů vzdáleném Táboře. Zážitkový skanzen husitství pod městskými hradbami nabízí třeba muzeum tortury, zbrojnici, šermířnu či lidovou i panskou krčmu.

Josef Kemr

Nebýt Rudolfa Hrušínského, asi by se Josef Kemr v Plané nad Lužnicí neusídlil. Oba byli půl století kamarádi, ba téměř něco jako sourozenci, propojení tak, že se někdy navštěvovali každý den. Dokonce i o vánočních svátcích.

Josef Kemr hrál v Plané ve stejném představení Maryši, díky němuž se Hrušínský seznámil se svou ženou Evou. Stalo se tak v létě roku 1945. Když si později postavili novomanželé na břehu Lužnice chatu, obstaral Hrušínský Kemrovi parcelu v Plané u rybníka Hejtman. Aby si byli stále nablízku.

Josef Kemr si udělal příbytek z bývalého včelína. Vybudoval si malou a skromnou chatku. U Hrušínských pak společně žertovali, že chata připomíná přístřešek na kuželník.

Oba herci spolu trávili v Plané i letní večery. Jejich příbytky nebyly příliš daleko od sebe. Chodívali rybařit. Přesněji řečeno Hrušínský měl nahozený prut a Kemr seděl vedle něj. Jindy muzicírovali nebo debatovali o divadle. Těmto rozhovorům občas naslouchali i Rudolfovi synové, později též uznávaní herci. Někdy se zastavili i mladí adeпти divadelního řemesla, kteří si právě užívali prázdnin. Lákalo je poznat, jak tráví letní volno ti nejlepší z jejich oboru. A byli pak mile překvapeni, jak je Hrušínský s Kemrem vstřícně přijali. Potom ještě večer společně poseděli a zazpívali si jihočeské písničky.

Planá nad Lužnicí byla vyhlášeným letoviskem nejen mezi umělci, a to hlavně za první republiky a pak i v poválečných letech. Kdysi tu trávili dovolenou třeba prezident T. G. Masaryk nebo spisovatel Franz Kafka. Už na konci devatenáctého století zvaly inzeráty do Plané jako do skvělého místa k odpočinku, ležícího v klínu lesů, s křišťálově čistou řekou, bez továren a s vlastní železniční stanicí.

Hluboce věřící katolík Josef Kemr jezdil do Plané v posledních letech se svou partnerkou Marikou Skopalovou. Spolu vyjížděli před rokem 1989 vylepšovat kapličky v okolí. Herec vytáhl ze svého trabanta, kterému ří-

kával „východoněmecký Rolls-Royce“, sedadla a dovnitř naložil vápno, vodu, malířské štětky a srp. Kapličku pak v plátěném klobouku s vyhrnutými rukávy umyl a nabílil a jeho žena posekala trávu kolem. Tyto „pracovní pikniky“ si v letních dnech zpříjemňovali trochou vína a cigaretou. A pak se vraceli zpátky domů s dobrým pocitem, že udělali skutek, který má opravdu smysl.

A které kapličky například zvelebili? Josef Kemr chodil i v Plané na bohoslužby. Zaměřil se tedy na kapličku Panny Marie Klokotské, nesoucí letopočet 1736. Byla postavena toho roku na památku velkého požáru města, který postihl Planou o jednadvacet let dříve. Stojí po levé straně silnice při výjezdu z Plané směrem na Tábor, před řadovými domky. Svou péči věnoval také kapli svaté Barbory za železničním přejezdem ve směru z Plané na Strkov. Nachází se na pravé straně cesty a byla postavena v roce 1691.

Od příslušného faráře si pak nechal podepsat lístek jako potvrzení neobvyklé „brigády“. Tím splnil i mimořádnou činnost ve volném čase, kterou po něm tehdejší zaměstnavatel vyžadoval. Hlavně ho ale hrál pocit, že se věnuje něčemu důležitému.

Když po revoluci poprvé uviděl, jak se o kaple začínají starat také ostatní, byl šťastný. Potěšilo ho, že změna poměrů je vidět i na těchto drobných stavbách. Mohl tak předat svou „údržbovou štafetu“ mladším.

Kvůli své pevné víře zažíval za socialismu i kuriózní situace. Jeden kolega se třeba podívoval, že pokaždé

smeká, když jde kolem kaple. A doporučoval mu, aby to herec dělal nenápadně. To Kemr odmítl s tím, že schovávat svou víru neumí a nechce. Po roce 1989 se však zmíněný kolega „proměnil“ z komunisty ve věřícího člověka a zdravil slovy „Pán Bůh s vámi“.

Jeden z nejlepších českých herců si na chatě chránil své soukromí. Neznámé lidi nezval za plot na svou zahradu a už vůbec ne za práh domu. Samozřejmě se občas stávalo, že kolemjdoucí Josefa Kemra v Plané poznali. Někteří ho měli zafixovaného jako vesničana Bohouše Císaře z Chalupářů či coby dědu Komárka z filmu Na samotě u lesa. A pak ho oslovovali přes plot u jeho chaty s prosbou o podpis. Třeba ve chvíli, kdy právě ošetřoval ovocné stromy na zahradě.

Když někdo zahlaholil: „Dobrý den, pane Kemr!“, dostalo se mu vlídné, ale jasné odpovědi: „Pátým pádem oslovujeme, voláme: ‚Pane Kemre nebo Kemře!‘ Obojí je přípustné.“

Slušně, a zároveň rezolutně, také uměl vysvětlit žadatelům o autogram, že třeba právě spěchá. V tom případě ale neopomněl dodat, kdy a kde jejich prosbě rád vyhoví.

Přestože Josef Kemr prožil největší část života ve své milované Praze, klidu a rozjímání si užíval i na břehu rybníka Hejtman. Zázemí v Plané zbožňoval, cítil se na chatě velmi šťastný.

Když už byl na sklonku života velmi nemocný, pobýval nějaký čas v nedalekých bechyňských lázních.

Přední člen Národního divadla zemřel v lednu roku 1995, devět měsíců po Rudolfu Hrušínském. Můžeme si pouze domýšlet, jak vypadaly poslední cesty obou herců ke břehu Lužnice. Jisté je jen to, že tam za ně lidé dodnes zapalují svíčky.

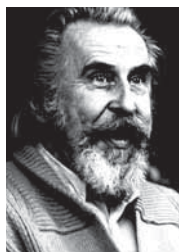
Jak se tam dostat: Někdejší chata Josefa Kemra číslo 509 stojí přímo pod hrází rybníka Hejtman v Plané nad Lužnicí.

Co je v okolí: Dvaadvacet kilometrů od Plané leží lázeňské město Bechyně. Na dohled od tamního obloukového mostu Duha natáčel Vlasta Burian u řeky Lužnice film Ryba na suchu. Král komiků se v tomto snímku objevuje i na záběrech z bechyňského náměstí.

Co je ještě v okolí: V sousedním Sezimově Ústí stojí vila prezidenta Edvarda Beneše a jeho manželky. Čtyřicetiminutové prohlídky jsou ve skupinách za doprovodu průvodce. Prohlídku je nutné si telefonicky rezervovat na číslech 224 002 189 nebo 224 002 594. Vstup je zdarma.

Jiřina Jirásková a Zdeněk Podskalský

**Malenice,
okres Strakonice,
Jihočeský kraj**

Rod režiséra Zdeňka Podskalského žije v Malenicích od sedmnáctého století. V posledních více než čtyřiceti letech jezdila do Pošumaví i herečka Jiřina Jirásková.

Malenická vila Marie stojí jen několik kroků od místní prodejny potravin u mostu přes řeku Volyňku. Postavili ji otec Zdeňka Podskalského a jeho bratr ještě předtím, než se tvůrce filmu *Noc na Karlštejně* narodil. Vila dostala jméno podle režisérovy babičky.

Rod Podskalských dříve žil v jednom malenickém statku, který je dnes opravený a sídlí v něm jiní majitelé. V rodině se tradovalo, že režisérův dědeček tento statek kdysi propil. Vila Marie tak byla vlastně postavena pro babičku jako náhrada.

Režisér filmu Světáci se u zalesněných vrchů v malebných Malenicích cítil jako doma. Když se ho někdo ptal, jestli pojedje v sobotu na chalupu, odpovídal, že chalupu nemá. Do Malenic totiž jezdil jako domů.

Když začala v šedesátých letech jezdit s Podskalským do Malenic i jeho partnerka Jiřina Jirásková, byla vila obrostlá kopřivami. „Kromě kopřiv tam byly divoké maliny a mezi tím jedna zoufalá lilie. Rozhodla jsem se, že tu zahradu zvelebím. Byla to tvrdá práce a od Zdenka jsem požadovala, aby mně někdy pomohl. Jednoho krásného dne, když jsem dodělávala oběd, Zdeněk najednou stanul ve dveřích kuchyně a řekl: ‚Já tě upozorňuju, že na zahradě jsem nikdy nepracoval, nepracuju a pracovat nebudu! Na to jsme vždycky někoho měli!‘ Mně se zavařilo v hlavě, frajer jeden měšťáckej! Vypnula jsem elektrický sporák se slovy: ‚Já tě upozorňuju, že jsem nikdy nevařila, nevařím a vařit nebudu!‘ Později jsem ale dostala hlad, ten oběd jsem dovařila, a tak u toho zůstalo. Zdeněk na té zahradě nechtěl pracovat a já ty obědy vařila. Později se mu začala zahrada velmi líbit,“ popsala před lety Jiřina Jirásková v Listech Strakonicka.

Malenické zahradě se věnovala hlavně v době normalizace, kdy nemohla třináct let před kameru ani před mikrofon. „Byla to léta našeho nejhezčího soužití. Zdeněk se choval fantasticky. Ve mně byl takový vzdor. Několikrát mi bylo nabízeno, že když své postoje ze šedesátých let odvolám, budu moci pracovat. Ale já jsem si řekla: Nikdy. Takže sedmdesátá léta bylo období, kdy jsem bývala často ve Zdeňkově domě v Malenicích. Vybudovala jsem tam v té době zahradu, která se dnes podobá parku. Udělala jsem ji celou včetně skalky, jezírka a poloantického atria. Taky jsem si opatřila odbornou literaturu a celou zimu šprtala, abych dohnala vše, co jsem nevěděla. Celý život jsem Zdeňkovi záviděla jeho hluboké přírodovědné znalosti,“ zavzpomínala herečka v MF DNES. V té době se naučila poznávat spoustu ptáků po hlase i podle letu. Přiznala však, že v mykologických znalostech byl pro ni Podskalský nedostižný.

Do malenické skalky si vsadila i deštěm smytá torza soch bez tváří, stejně jako japonskou pagodu. Sochy pocházely z pražského Faustova domu. „Při jeho přestavbě odvážely nákladňáky shazovaná torza kdovíkam, snad na skládku. Nedalo mi to a šla jsem do Muzea hlavního města Prahy, zeptat se, jestli jim patří, že bychom o některá z nich měli zájem, a oni řekli, že beze všeho, jen si je musíme sami odvézt. To jsme udělali, a myslím, že se u nás na zahradě docela zabydlela. Jednomu jsme vždycky říkali Mozart a druhému Rembrandt,“ vysvětlila

la jednou v Právu. Na zahradě též pohřbila své oblíbené francouzské buldočky.

Jiřina Jirásková se v Malenicích cítila jako doma, přestože se narodila v Praze. Je zapsána v Knize cti pražské čtvrti Žižkov. Tam se jednou rozhodli, že vystaví fotografie všech čestných občanů a natočí s nimi rozhovor. „Myslím si, že jsem se při něm dopustila velké netaktnosti, protože na otázku, jestli se tam cítím doma, jsem odpověděla: ‚Žiji zde velmi dlouho, ale dovolíte-li, cítím se doma na Strakonicku. Tak to je.‘ “

Zdeněk Podskalský někdy v Malenicích i pracoval. „Třeba Vandrovníky jsme tam natáčeli. Začínalo se písničkou Když z jara první vonný květ..., a do rána bylo najednou bílo. Tak Zdeněk nechal naroubovat na holé větvičky květ šeríku a Pepík Zíma, zmrzlý jako drozd, zpíval Jiřince Bohdalové o jaru,“ zavzpomínal jednou scenárista Gustav Oplustil.

Po smrti Zdeňka Podskalského v roce 1993 jezdila Jirásková do Malenic sama. Ve vile uchovávala jako vzpomínku na svého milovaného partnera malovaný nábytek, petrolejové lampy, starý flašinet, šlapací soustruh a mnoho starých rodinných fotografií. Na venkově s oblibou trávila letní prázdniny, jarní chvíle volna i Vánoce. Jen podzim tam neměla moc ráda, protože v tomto ročním období přišla o své nejmilejší.

Dlouholetá ředitelka pražského Divadla na Vinohradech zemřela v roce 2013. Spolu se Zdeňkem Podskal-

ským jsou pochováni na malenickém hřbitově. Smuteční průvod k hrobu vedl v lednovém dni právě od milované vily v Malenicích. Ke hřbitovu to od ní není daleko. Rakev doprovázel kromě stovek dalších lidí i režisér z nedaletkých Hoštic Zdeněk Troška.

Na poslední cestě vyprovodila herečku dechovka z Vlachova Březí, která hrála i na pohřbu jejího partnera. Ve vesnickém kostele sloužil pohřební mši českobudějovický biskup Pavel Posád. V průběhu mše promluvil i režisér a dlouholetý hereččin přítel Jiří Strach. Do posledního místa zaplněnému kostelu přečetl pasáž z Bible.

Na stejném hřbitově v Malenicích je pochován také bývalý manžel Jiřiny Jiráskové, herec Jiří Pleskot. V polovině sedmdesátých let minulého století zrekonstruoval v Malenicích starobyrou chalupu, původně první školu v obci. Žil tam se svou tehdejší ženou, televizní moderátorkou Olgou Čuříkovou. Pleskot považoval v závěru života Malenice za svůj domov a přál si být pohřben na zdejším hřbitově.

Malenice přitahovaly i další umělce. Od osmdesátých let až do své smrti tu měl chalupu známý sbormistr Pavel Kühn.

Jak se tam dostat: Malenice leží šest kilometrů od města Volyně, čtrnáct od Vimperka a dvaadvacet od Prachatic. Vila Marie v ulici Zámostí 67, kam jezdili Jiřina Jirásková a Zdeněk Podskalský, stojí jen

několik kroků od místní prodejny potravin u mostu přes řeku Volyňku.

Co je v okolí: Jedenáct kilometrů od Malenic jsou Hoštice u Volyně, kde režisér Zdeněk Troška natáčel slavnou filmovou trilogii Slunce, seno... Na tamním hřbitově je pohřben zpěvák Michal Tučný, který v Hošticích žil.

Co je ještě v okolí: Stoupající křížová cesta se čtrnácti kapličkami ve Vlachově Březí, devět kilometrů od Malenic. Kouzlo návrší umocňují výhledy do okolí.

Místo letního odpočinku Jaroslava Marvana ve Výchvicích na Strakonicku

Vzorně udržovaná zahrada Marvanovy chalupy láká i dnes k posezení

*Nedaleký zámek Blatná, kde Jaroslav Marvan točil pohádku
Šíleně smutná princezna*

Červený mlýn, jihočeské letní sídlo Miloše Kopeckého

Červený mlýn byl místem, kde se ve čtyřicátých letech odehrála rodinná tragédie. Tehdy ještě Kopeckému nepatřil. Událost připomíná tento křížek v blízkosti mlýna

Městys Křemže, v jehož blízkosti se Kopeckého Červený mlýn nachází, stojí i jinak za návštěvu. V popředí kaple svatě Voršily, jejíž základní kámen byl položen v roce 1550. V pozadí kostel svatého Michaela archanděla na náměstí, s historií sahající do konce třináctého století

Jak by asi Rudolf Hrušínský komentoval tento dnešní stav své milované chaty v Plané nad Lužnicí?

Tímto obloukem prošlo nespočet slavných i bezejmenných návštěvníků, kteří s manželi Hrušínskými trávili volné chvíle na břehu Lužnice

Blíž k rybám a k řece to Rudolf Hrušínský snad ani nemohl mít

A opět Planá nad Lužnicí: Josef Kemr si vybudoval malou a skromnou chatku z bývalého včelína

Kaple Panny Marie Klokotské, nesoucí letopočet 1736. Stojí po levé straně silnice při výjezdu z Plané směrem na Tábor. I tu Josef Kemr okrášlil

Rybník Hejtman při pohledu z hráze. Hned pod ní Josef Kemr odpočíval

Vilu Jiřiny Jiráskové a Zdeňka Podskalského v Malenicích postavili režiséřův otec a strýc ještě předtím, než se tvůrce filmu Noc na Karlštejně narodil

Jméno Marie dostala podle babičky Zdeňka Podskalského

Jiřina Jirásková a Zdeněk Podskalský jsou pochováni na malenickém hřbitově

Dnešní podoba kostela svatého Jakuba Většího, který stojí tamtéž, pochází z roku 1885